

ئایا چوار (۴) جیناوی کهسی لکاو (بکەر، بهرکار، تهواوکهری بهیاریده،

دیارخهری ناو) له رستهیه کدا پیکهوه دین؟

ئاماده کردنی: م. عبدالله عبدالقادر علی

سیئشه ممه (۵-۳-۲۰۲۴)

پیش هه موو شتیگ ئه وه ندهی من بزانی، ناتوانین هه ر چوار ئه رکی جیناوی لکاو (بکەر، بهرکار، تهواوکهری بهیاریده، دیارخهری ناو) له رستهیه کدا پیکهوه و له یهک کاتدا کۆبکهینهوه، واته مه به ستم ئه وه یه که چوار جیناوی لکاو له یهک رسته دا پیکهوه و له یهک کاتدا ئه و چوار ئه رکه ببینن له جیاتی وشه ی سه ربه خو، واته ئه و چوار ئه رکه به جیناوی لکاو ده برابن، نهک به وشه ی سه ربه خو، یان بلاین ده گه رپته وه بو... پاشان نامانه ویت دوو تهواوکهری بهیاریده و... تیدا بیت، به لکو مه به ستمان رسته یه که، که ته نیا یهک کار و یهک ئامرازی په یوه ندی و یهک بکەر و یهک بهرکار و یهک تهواوکهری بهیاریده و یهک دیارخهری ناوی تیدا بیت و هه ر چوار ئه رکیش به جیناوی لکاو ده برابن.

له خواره وه به نمونه یهک روونیده که مه وه:

(ئه و کتیبه کانی منی بو تو نارد.)

ئه و/ بکەر.

کتیبه کان/ بهرکاره.

من/ دیارخهری ناوه.

تو/ تهواوکهری بهیاریده یه.

لیره مه به ستمی من ئه وه یه که ته نیا ئه م چوار ئه رکه به جیناوی لکاو ده برابن، نهک به ناو، یان به وشه ی سه ربه خو، هه روه ها ته نیا یهک ئامرازی په یوه ندی هه بیت بو ئه وه ی ته نیا یهک تهواوکهری بهیاریده مان هه بیت، نهک چه ندین ئامرازی په یوه ندی و تهواوکهری بهیاریده هه بیت.

ئەگەر چوار وشەكەى سەرھوہ بکہین بە جیناوی لكاو، ئەو كاتە تەنیا يەك كار و يەك ئامرازی پەيوەندى و چوار جیناوی لكاومان ھەيە، كە ئەمەش بەراستی قورس و زەحمەتە ھەم بۆ قسەكەر كە گۆى بكات و ھەم بۆ گوڭریش كە تىى بگات.

بۆيە بە بۆچوونى من نابى، چونكە پيش ھەموو شتيك جیناوی لكاو وەكو ديارخەرى ناو بەبى ناو دروست نابى، وەكو دياريشە رستەكە تەنیا يەك ئامرازی پەيوەندى و يەك كارى تيدا دەمىنیتەوہ، ئىتر ئەوانى ديكە ھەموويان دەبن بە جیناوی لكاو، واتە (ناو) تيدا نامىنیتەوہ، كە ناویش نەبیت ديارخەرى ناو تيدا نابیت، ليرەوہ دەگەين بەو ئەنجامەى كە چوار جیناوی لكاو بۆ ئەو چوار ئەركە بەو شيوہيە نابیت. ئەگەر:

بکەر = ی

بەرکار = یان

ديارخەرى ناو = م

تەواوكەرى بەياريدە = ت

ئەو كاتە دەبى بە (بۆتيانمى نارد). نابى، چونكە (ناو) تيدا نيبە و قورس و زەحمەتیشە.

ئەگەر بەرکار = ن

ئەو كاتە دەبى بە (بۆتمى ناردن). نابى، چونكە (ناو) تيدا نيبە و قورس و زەحمەتە.

كەواتە لە كۆتاييدا رام واىە، كە ناتوانين چوار جیناوی لكاو پیکەوہ و لە يەك كاتدا لە رستەيەكدا كۆ بکەينەوہ، چونكە ناگوترين و نابى و قورسە لەسەر زمان بۆ قسەكەر، ھەروەھا واتاش تيك دەدات و گوڭر تىى ناگات. كەواتە ئەركى (ديارخەرى ناو) ھەرگيز بەبى (ناو) نابیت.